

สัตว์ปีก

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

สัตว์ปีก หรือ **นก** (รวมถึง ไก่, เป็ด, ห่าน, ไก่ฟ้า) จัดอยู่ในไฟลัมสัตว์มีแกนสันหลัง ชั้น *Aves* (คำว่า *Aves* เป็นภาษาละติน หมายถึง นก) โดยมีลักษณะทั่วไปคือ เป็นสัตว์ทวิบาท เลือดอุ่น ออกลูกเป็นตัว รยางค์คู่หน้าเปลี่ยนแปลงไปเป็นปีก มีขนนก และมีกระดูกที่กลวงเบา

ในปัจจุบันทั่วโลกมีนกอยู่ประมาณ 8,800 ถึง 9,800 ชนิด (ตามการจัดอนุกรมวิธานที่ต่างกัน) ซึ่งนับว่านกเป็นชั้นของสัตว์มีกระดูกสันหลังที่มีความหลากหลายมากที่สุด ในบรรดาชั้นของสัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งหลายที่อาศัยอยู่บนพื้นดิน ความหลากหลายของนกนับเนื่องไปตั้งแต่ในเรื่องของขนาดตัว สีสัน เสียงร้อง อาหารการกิน และถิ่นที่อยู่อาศัย

นกเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญเป็นอันมากทั้งต่อระบบนิเวศและต่อชีวิตมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับนกเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น และการเกื้อกูลกันระหว่างนกกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติก็เป็นไปอย่างแนบแน่น ถ้าหากปราศจากนก คงเป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการถึงการดำรงอยู่ต่อไปของชีวภาคใบนี้

เนื้อหา

วิวัฒนาการ

กายวิภาคเพื่อการบิน

ความเป็นอยู่

อาหารการกิน

ถิ่นอาศัย

Paleognathae

Neognathae

ดูเพิ่ม

อ้างอิง

วิวัฒนาการ

ซากดึกดำบรรพ์อาร์คีออปเทอริกซ์

นกมีความคล้ายคลึงกับไอฟิสสัตว์เลื้อยคลานหลายประการ เช่น โครงสร้างของกระดูกและกล้ามเนื้อ เกิดที่ขา การออกลูกเป็นไข่ และการเจริญเติบโตของตัวอ่อน จึงเชื่อกันว่านกในปัจจุบันถือกำเนิดมาจากสัตว์เลื้อยคลาน

ยิ่งไปกว่านั้น มีหลักฐานซากดึกดำบรรพ์จำนวนมากยืนยันว่านกมีวิวัฒนาการมาจากไดโนเสาร์เทอโรพอด ตัวอย่างเช่น ซากดึกดำบรรพ์อาร์คีออปเทอริกซ์ที่ค้นพบในแคว้นบาวาเรีย ประเทศเยอรมนี เมื่อปี ค.ศ. 1861 ซากดึกดำบรรพ์นี้มีอายุประมาณ 150 ล้านปี บ่งบอกว่าอาร์คีออปเทอริกซ์อาศัยอยู่ในยุคจูแรสสิก และมีลักษณะกึ่งนกกึ่งเทอโรพอด โดยอาร์คีออปเทอริกซ์ต่างจากนกในปัจจุบันตรงที่มีสามเล็บยื่นออกมาจากอู้งมือ มีฟันที่ปาก และมีกระดูกหางยาว แต่ขณะเดียวกันบริเวณลำตัวก็มีขนนกปกคลุม ทำให้นักปักษีวิทยาเชื่อว่าอาร์คีออปเทอริกซ์น่าจะเป็นบรรพบุรุษของนกในปัจจุบัน

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ครีทโทไวแลนส์ที่ประเทศจีน ซึ่งมีสันที่กระดูกอก และส่วนยื่นรูปตะขोट่อที่ซี่โครง ซากดึกดำบรรพ์ครีทโทไวแลนส์จึงนับว่ามีความเป็นนกกมากกว่าซากดึกดำบรรพ์ใด ๆ ที่เคยค้นพบ

กายวิภาคเพื่อการบิน

ทุกส่วนในร่างกายนกถูกดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นเจ้าเวหาอย่างแท้จริง เริ่มจากกระดูก ที่ภายในมีลักษณะกลวงคล้ายรังผึ้ง ทำให้เบาแต่แข็งแรง นกบางชนิดในวงศ์นกโจรสลัด เมื่อกางปีกจะกว้างถึง 2 เมตร แต่น้ำหนักกระดูกทั้งหมดเพียงแค่ 113 กรัมเท่านั้น

นอกจากนี้อวัยวะในบางอย่างของนกจะถูกตัดทอนออกไปเพื่อลดน้ำหนักตัวให้ได้มากที่สุด เช่นรังไข่ของตัวเมียที่เหลือเพียงข้างเดียว และปากที่ไร้ฟัน โดยนกจะไม่เคี้ยวอาหาร แต่กลืนลงไปย่อยในก้นแทน

การบินของนกต้องใช้พลังงานจากเมแทบอลิซึมเป็นอย่างมาก นกจึงมีระบบหายใจและระบบหมุนเวียนโลหิตอันทรงประสิทธิภาพ จากหัวใจที่มี 4 ห้อง และท่อที่เชื่อมต่อระหว่างปอดกับถุงลมทั่วลำตัว

เพื่อความปลอดภัยในการบิน นกจึงต้องมีสัมผัสอ่อนไว โดยเฉพาะสัมผัสทางสายตา นกบางชนิดมีสายตาอันคมกริบ อาจกล่าวได้ว่าเป็นสายตาที่ดีที่สุดในบรรดาสายตาของสัตว์มีกระดูกสันหลังด้วยกัน สมองส่วนรับภาพของนกพัฒนาไปมาก เช่นเดียวกับสมองส่วนควบคุมการเคลื่อนไหว เพราะการบินที่ดีต้องอาศัยการประสานงานที่ดีของทุกส่วนในร่างกายนั่นเอง

นก

ช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่: 150–0Ma

PreЄ

Є

OS

D

C

P

T

J

K

PgN

ปลายยุคจูแรสซิก – ปัจจุบัน

การจำแนกชั้นทางวิทยาศาสตร์

อาณาจักร:

Animalia

ไฟลัม:

Chordata

ไฟลัมย่อย:

Vertebrata

ไม่ถูกจัดอันดับ:

Archosauria

ชั้น:

Aves

Linnaeus, 1758

อันดับ

ดูในส่วนบทความ

สิ่งที่ขาดไปไม่ได้สำหรับการบินคือ *ปีก* นกมีปีกที่เป็นไปตามหลักอากาศพลศาสตร์ ซึ่งช่วยให้เกิดแรงยกขณะบิน ในการกระพือปีก นกจะใช้กล้ามเนื้ออกอันแข็งแรงที่ติดอยู่กับกระดูกอก นกที่บินเร็วที่สุดคือนกในวงศ์นกแอ่นบินเร็ว ซึ่งบินได้เร็วถึง 170 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ส่วนขนนกนั้นนับว่าเป็นพัฒนาการที่พิเศษสุดอย่างหนึ่งในบรรดาพัฒนาการของสัตว์มีกระดูกสันหลัง ขนนกเป็นส่วนประกอบของเคราติน มีลักษณะเบาแต่แข็งแรง ขนนกช่วยป้องกันนกจากแสงแดด ช่วยในการหาคู่ ช่วยในการปรับอุณหภูมิของร่างกาย และที่สำคัญที่สุดคือช่วยในด้านการบินของนก

ความเป็นอยู่

อาหารการกิน

ในแต่ละวันนกต้องการอาหารจำนวนมากเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการเมแทบอลิซึม (metabolism) โดยนกแต่ละชนิดจะหาอาหารที่แตกต่างกันออกไป นกบางชนิดเลี้ยงชีพด้วยน้ำด้อย บางชนิดเลี้ยงชีพด้วยธัญพืช แมลง สัตว์พวกหนู สัตว์พวกกิ้งก่า ปลา ซากเน่า ไปจนถึงนกด้วยกัน นกจะพัฒนารูปร่าง ปีก ขา และปาก ให้มีลักษณะเหมาะสมกับการหาอาหาร นกส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่หากินในเวลากลางวัน มีนกเพียงบางชนิดเท่านั้นที่หากินในเวลากลางคืน

นกบางชนิดหากินร่วมกันเป็นฝูง เช่น ฝูงนกนางนวลที่บินร่อนหาปลาตามชายทะเล หรือฝูงนกเป็ดน้ำรวมตัวกันแหวกว่ายอยู่ในบึง ซึ่งการหากินร่วมกันเป็นฝูงใหญ่ช่วยให้นกหาอาหารง่ายขึ้นและได้ปริมาณมากกว่าหากินตามลำพัง รวมทั้งยังช่วยกันระวังภัยได้เป็นอย่างดี

ส่วนนกบางชนิดก็มีพฤติกรรมการหาอาหารร่วมกับสัตว์อื่น เช่น นกเอี้ยงที่หากินร่วมกับวัวควาย โดยนกเอี้ยงจะคอยจับแมลงที่พากันบินหนีขึ้นมาจากวัวควายเดินเข้าไปบนดิน นอกจากนี้นกเอี้ยงยังชอบเกาะบนตัววัวควายเพื่อจับแมลงที่บินตอมตามตัววัวควายอีกด้วย

ถิ่นอาศัย

นกแต่ละชนิดมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับถิ่นอาศัยต่าง ๆ เราจึงสามารถพบนกได้ทุกหนทุกแห่งในสภาพแวดล้อมอันหลากหลาย ซึ่งพอจะแบ่งถิ่นอาศัยของนกได้ดังนี้

- บริเวณชายหาดและท้องทะเล

มีนกหลายชนิดที่เดินทางินตามแนวหาดทรายชายทะเล เช่น นกหัวโตมลายู และ นกยางทะเล เป็นต้น ขณะที่นกหลายชนิดโผบินร่อนอยู่ตามหน้าผาริมทะเล หรือแม้แต่ในทะเลลึกก็เป็นแหล่งหากินของนกขนาดใหญ่ เช่น นกโจรสลัด ซึ่งนกโจรสลัดสามารถบินวนอยู่บนท้องฟ้าได้เป็นเวลาหลายวันโดยไม่ต้องร่อนลงบนพื้นดิน โดยนกที่หากินในท้องทะเลนี้ เรามักเรียกว่า *นกทะเล*

- บริเวณป่าชายเลนและปากแม่น้ำ

ตามแนวชายฝั่งที่มีไม้ชายเลนขึ้นหนาแน่นเป็นถิ่นอาศัยของนกมากมาย เช่น นกกินเปี้ยว และ เหยี่ยวแดง เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีนกอพยพย้ายถิ่นเข้ามาพักอาศัยเป็นจำนวนมาก นกที่หากินตามป่าชายเลนนี้มีชื่อเรียกโดยรวมว่า *นกชายเลน* นอกจากนี้ก็มีฝูงนกนางนวลซึ่งเป็นนกทะเลหากินบริเวณนี้ด้วย

- บริเวณทุ่งหญ้า ที่ลุ่มน้ำขัง และหนองบึง

พื้นที่เกษตรกรรมแถบชานเมืองหรือในชนบทเป็นที่อยู่ของนกหลายชนิด นกที่อาศัยอยู่ตามทุ่งนาหรือทุ่งหญ้าโล่ง เรามักเรียกกันว่า *นกทุ่ง* เช่น นกตะขาบทุ่ง นกกระจิบหญ้า เป็นต้น ส่วนนกที่อาศัยตามแหล่งน้ำ เช่น หนอง บึง ทะเลสาบ เรามักเรียกว่า *นกน้ำ* เช่น นกยาง นกเป็ดน้ำ และ นกกรัก เป็นต้น

- ป่าไม้ประเภทต่าง ๆ

ถือว่าเป็นสถานที่ที่มีนกอาศัยอยู่มากกว่าแห่งอื่น เนื่องจากเหมาะสำหรับการดำรงชีวิตของนกนานาชนิด เช่น นกเงือก นกขุนแผน นกโพระดก และ นกแต้วแล้ว เป็นต้น นกที่อาศัยหากินในป่ามีชื่อเรียกโดยรวมว่า *นกป่า*

- สภาพแวดล้อมอื่น ๆ

นกบางชนิดมีการปรับตัวจนสามารถอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แม้แต่สัตว์อื่นยังอาศัยอยู่ได้ยาก เช่น ทะเลทราย ขั้วโลกใต้ หรือแม้แต่ในเมือง

ในปัจจุบันมีการนำดีเอ็นเอมาใช้จัดจำแนกนกแล้ว โดยงานที่สำคัญคือ *Sibley & Ahlquist's Phylogeny and Classification of Birds (1990)* แต่การจัดจำแนกนกในที่นี้ยึดตาม *Handbook of Birds of the World* ซึ่งจัดอันดับนกโดยอาศัยลักษณะทางสัณฐานวิทยาเป็นหลัก และแบ่งนกออกเป็นอันดับต่าง ๆ ดังนี้

Paleognathae

อันดับใหญ่ *Paleognathae* (ตามรากศัพท์แปลว่า ขากรรไกรแบบเก่า) ประกอบด้วยนกอันดับต่าง ๆ ดังนี้

- อันดับแร้โทห์ (Struthioniformes)
- อันดับนกไทแรมู (Tinamiformes)

Neognathae

อันดับใหญ่ *Neognathae* (ตามรากศัพท์แปลว่า ขากรรไกรแบบใหม่) ประกอบด้วยนกอันดับต่าง ๆ ดังนี้

- อันดับห่าน (Anseriformes)
- อันดับไก่ (Galliformes)
- อันดับนกเพนกวิน (Sphenisciformes)
- อันดับนกทูแคน (Gaviiformes)
- อันดับนกเป็ดผี (Podicipediformes)
- อันดับนกมุกตลอด (Procellariiformes)
- อันดับนกกระทุง (Pelecaniformes)
- อันดับนกกระสา (Ciconiiformes)
- อันดับเหยี่ยว (Accipitriformes)
- อันดับเหยี่ยวปีกแหลม (Falconiformes)
- อันดับนกคุ้มแท้ (Turniciformes)
- อันดับนกกระเรียน (Gruiformes)
- อันดับนกหัวโต (Charadriiformes)
- อันดับนกแซนด์เกราส์ (Pteroclidiformes)
- อันดับนกพิราบ (Columbiformes)
- อันดับนกแก้ว (Psittaciformes)
- อันดับนกคัคคู (Cuculiformes)
- อันดับนกเค้า (Strigiformes)
- อันดับนกตบยุง (Caprimulgiformes)
- อันดับนกแอ่น (Apodiformes)
- อันดับนกตะขาบ (Coraciiformes)
- อันดับนกหัวขวาน (Piciformes)
- อันดับนกขุนแผน (Trogoniformes)
- อันดับนกโคลี (Coliiformes)
- อันดับนกจับคอน (Passeriformes)

ดูเพิ่ม

- ปักษีวิทยา
- การดูนก
- ไดโนเสาร์

อ้างอิง

- รุ่งโรจน์ จุกมงคล, นก, สารคดี, 2542. ISBN 974-8211-71-1.>
- โอภาส ขอบเขตต์, นกในเมืองไทย, สารคดี, 2541. ISBN 974-8211-70-3.
- Boonsong Lekagul, Philip D. Round, A guide to the birds of Thailand, Saha Karn Bhaet, 1991. ISBN 974-85673-6-2.
- Neil A. Campbell, Jane B. Reece, Biology, Addison-Wesley, 2002. ISBN 0-201-75054-6.

ดึงข้อมูลจาก "https://th.wikipedia.org/w/index.php?title=สัตว์ปีก&oldid=8376332"

หน้านี้แก้ไขล่าสุดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2562 เวลา 14:33 น.

อนุญาตให้เผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ แบบแสดงที่มา-อนุญาตแบบเดียวกัน และอาจมีเงื่อนไขเพิ่มเติม ดูรายละเอียดที่ ข้อกำหนดการใช้งาน Wikipedia® เป็นเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของมูลนิธิวิกิมีเดีย องค์กรไม่แสวงผลกำไร

ติดต่อเรา